

IZHAJA VSAK DAN

od nedeljah in praznikov ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nvt. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nvt. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Prijetljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5.20, za pol leta Kron 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“, - Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 20.

Pošto-hranilnični račun šte. 841-652. TELEFON št. 11-57.

DELEGACIJE.

Sprejem pri cesarju. — Prestolni govor.

DUNAJ 24. (Kor.) Danes popoldne sta bili delegaciji sprejeti v cesarskem dvorcu. Predsednik ogrske delegacije baron Lang je priporočil v svojem nagovoru na cesarja zvesto gotovost trozveze, ki je najsigurnejše poročilo evropskega miru in je obžaloval vojno naše zaveznice Italije z našo tradicionalno prijateljsko Turčijo ter pozdravil z največjo simpatijo predlog zunanjega ministra grofa Berchtolda.

Predsednik avstrijske delegacije Dobermug je poudarjal, da je zunanji mir po človeški sodbi vsled zvezne zvestobe cesarjeve in vodstva zunanje politike v sedenja, izkušnem pravcu zagotovljen za dolgo časa. Oba predsednika sta zaključila s prisrčnimi voščili cesarju.

Cesar je odgovoril na nagovora predsednikov sledeče:

Z zadovoljstvom sprejemam zagotavljanje vaše zveste vdanosti in vas najtopleje zahvaljujem.

Naši odnosi napram vsem državam kažejo trajno vsesok prijateljski značaj.

Naslanjajoč se na našo ozko in dolgo leta sem preizkušeno zvezo z Nemčijo in Italijo se vodi naša zunanja politika preki so slej po prizadevanju, da se čuvalo interesi države in ohrani mir.

Z odkrito simpatijo zasledujemo prizadevanja italijanskih in turških državnikov, da najdejo pot do miru, neobveznega razgovora temelj za mir, časten za obe strani.

Z ozirom na nejasen položaj v bližnjem orijentu je moja vlada predlagala izmenjavo menenja med vlesilami, ki je podala soglasno željo vseh udeležencev, da se ohrani status quo na Balkanu.

Vsled novih brambnih zakonov se je razveseljivo pomnožilo število naših armade in mornarice, pri čemer so se uvedle pri večini vojaštva znatne olajšave v izvrševanju aktivne vojaške dolžnosti. Letošnje zahteve moje vojaške uprave so se z ozirom na finančni položaj obeh držav omejile na najpotrebnejše. Po vaši požrtvovalnosti započeto pomnoževanje naše vojne mornarice bo omogočilo našemu brodomu, da bo v večji meri odgovarjalo rastočim potrebam varstva naših gospodarskih interesov.

Zaupajoč, da se z običajno patrijotično vno polotite svojih nalog, želim vašemu delu najboljšega uspeha in vam kličem prisrčen dobrodošli.

Avstrijska delegacija.

DUNAJ 24. (Kor.) Avstrijska delegacija je imela danes v navzočnosti ministrskega predsednika grofa Siurghka, vojnega ministra vlt. Auffenberga in mornariškega poveljnika grofa Montecuccolija svojo prvo plenarno sejo. Na dnevnem redu so bile volitve v odseke.

Med došlimi vlogami je bila interpelacija delegata Spincica na skupno ministristvo v zadevi razmer na Hrvaškem ter interpelacije delegatov Ellenboga, Pittonija in Schuhmeijera na vojno ministristvo v zadevi najetja stavkolomcev v enzersdorfski tovarni vagonov po poveljnikih armade in domobranstva, delegata Nemca in Turzarja na vojno ministra v isti zadevi ter delegata Huberja na vojno ministra v zadevi municijskih in železnih kartelov.

Delovni program avstrijske delegacije.

DUNAJ 24. (Kor.) Pod predsedstvom predsednika Doberniga in v navzočnosti ministrskega predsednika grofa Siurghka in skupnih ministrov se je vršil danes pogovor načelnikov in poročevalcev odsekov o delovnem programu delegacije.

Po predlogih predednika Doberniga se snide jutri vojni odsek pod predsedstvom dr. Šusteršiča in se bo bavil z mornariškim proračunom; v četrtek ob 10 dopoldne začne svoje delo odsek za zunanje zadeve pod predsedstvom dr. Baernreitherjevim. Bosenski odsek pod predsedstvom grofa Nostitza se snide sredi prihodnjega tedna. Meritorične plenarne seje se prično najbrž v ponedeljek dne 7. oktobra.

Ogrska delegacija.

Ekopozé ministra za zunanje zadeve grofa Berchtolda.

DUNAJ 24. (Kor.) Danes ob 4 popoldne se je sestel odsek za zunanje zadeve. Predsednik pl. Berzevicsy se je spominjal umrlega zunanjega ministra grofa Aerenhala, nakar je zunanji minister grof Berchtold, živahno pozdravljen podal svoj ekopozé.

Poudarjal je, da se mu ni treba spuščati v ponovno razglabljanje temeljnih elementov avstrijsko-ogrške zunanje politike,

ker se od zadnjega delegacijskega zasedanja, kjer je označil pravec avstrijsko-ogrške zunanje politike, ni dogodila nikakoli sprememba v odnošajih napram prijateljskim vladam, da pa hoče v kratkem izpregovoriti o dosedanjih važnejših dogodkih na mednarodnem polju in našem stališču napram njim.

Dasiravno še ni končana italijansko-turška vojna, se vendar vrše nekaj časa sem pogajanja privatnega značaja, ki se zde, da so bistveno pripomogle mirovni stvari. Mi, ki smo od vsega začetka kazali svoje toplo zanimanje za vsako akcijo, ki bi služila sklenitvi miru, moremo ta preobrat edino le pozdravljati z vsem veseljem. Poleg zadoščenja, ki bi ga moral v nas pobuditi konec vojne med našo zaveznico in drugo prijateljsko silo, je treba posebno upoštevati, da bi se mogla lažje odpraviti notranja kriza v Turčiji, če bi odpadla zunanja komplikacija.

Dogodki, ki se nekaj časa sem vrše na Balkanu, so povzdignili nam, ki smo neposredni sosedje Turčije, našo pozornost. Nismo mogli prezreti nevarnosti, ki bi mogla nastati vsled nasprotstev med turško vlado in Albanci, ki se čutiljo prikrajšani pri svojih starodavnih pravicah, za notranji in zunanji mir Turčije. Ko so potem sledile nato v Carigradu izpremembe vlade, ki je želela ugoditi albanskim željam, obenem pa so na večih krajih, zlasti vsled turško-črnogorskega mejnega spora, bolgarskega razburjenja vsled bombnega atentata v Kočamu in spopadov med Grki in Albanci v Epiru, nastale razmere, ki so pretile otežiti, ako ne celo onemogočiti spravo, smo se obrnili na vevlasti s predlogom za izmenjo menenja o položaju na Balkanu. Narven, ki smo ga pri tem imeli pred očmi, je šel zlasti za tem, da se da z enotnim postopanjem vladi na podlagi ohranitve miru in statusa quo na Balkanu turški vladi čas, in če bi bil primerno, prijateljski nasveti, za uresničenje njene inavgurirane politike in vzpostavitev urejenih razmer v njeni evropski posesti.

V našo resnično zadovoljnost so vse vlade popolnoma umevale naš predlog in mu tudi pritrdile, s čimer je bil ustvarjen kontakt med vlastmi in dragoceno poročilo za kolikor mogoče gotovo precehitve nasilne rešitve krize. Zlasti resno želi ruska vlada, da se zagotovi ohranitev miru.

Bila bi pa nevarna prevara, ako bi smatrali zato nevarnosti sedanjega balkanskega položaja za odstranjene. Nezadovoljive razmere v provincijah evropske Turčije niso ostale brez nevarnih vplivov v sosednjih deželah in so postavile vodilne osebe v njih pred težko nalogo. Upajmo, da jih državniška previdnost in zavest težke odgovornosti zadrži, da ne bodo sledili impulzem neodgovornih elementov. Na drugi strani bi pa pričakovali, da Turčija spozna resnost položaja in najde pot, da se izogne nevarnostim komplikacij. Naše tozadevne informacije nas upravičujejo za domnevo, da hoče sedanja vlada ustvariti potrebne garancije za pravične življenske pogoje narodnosti.

Svoj čas je grof Aerenthal pozdravil zopetno vzpostavitev turške konstitucije posebnost pristrčno. Iz tega se je izcimila legenda, da se je moj prednik identifikiral s politiko komiteja za edinstvo in napredek v turškem upravnem življenju (mladoturški komite), kar ne odgovarja dejstvu. Že v ekspoziji dne 30. aprila sem poudarjal, da spada prijateljsko razmerje napram turški državi k sporočilom zunanje politike naše vlade. Naši interesi niso vezani na to ali ono stranko, temveč na ohranitev teritorialne integritete države in njeno notranjo konsolidacijo. V združiti legitimnih pravic raznih v Rumeliji bivajočih narodov s potrebami turške države, v tem vidimo nalogo turških državnikov, in poštena prizadevanja, da se reši to vprašanje, najdejo v nas vedno moralno podporo.

V tej politiki nas potrjuje prepričanje, da ta politika odgovarja menenju naših zaveznikov. Imel sem priložnost, da sem konferiral z merodajnimi državniki nemške države v Berlinu, pri čemer sem dobil ponovno potrditev za skladnost v zadevi končnih smotrov obeh vlad. Enako je tudi izmenjava menenja ob priliki poseta gospoda Bethmann-Hollwega v Cuchlovi podala popolno kongruenco nazorov zlasti tudi v zadevi konservativnih načel, po katerih ravnote obe zaveznici v bližnjem orijentu.

Prihodnji mesec bom imel priložnost, da se predstavim njegovemu veličanstvu kralju Viktorju Emanuelu in porazgovorim z markizom di San Giulianom. Ta nastopni poset odgovarja po mojem predniku uveljavljeni navadi, ki jo posnemam tem raje, ker morejo odnosi med dunajsko in rimsko vlado po osebnem razgovoru med obema vodite-

ljema zunanje politike le še pridobiti na jasnosti in zaupanju.

Sledeč povabilu njegovega veličanstva romunskega kralja v Sinajo, sem se mogel prepričati, da se naša jugovzhodna sosedna država, s katero smo v najpristrčnejših prijateljskih odnošajih, neomajno drži izkušnih tradicij dosledne, po želji za ohranitev miru inspirirane politike.

Sedanji položaj ni vzlic soglašanja vlad vevlasti v njihovem prizadevanju, da se ohrani mir, nikakor pomirljive narave. Neoprestana bliskavica na Balkanu kaže povisano električno napetost političnega ozračja, ne da bi mogla razsvetliti temo nerešenih vprašanj. Diplomacija pazi, da prepreči grozeče konflikte in uduši nevarnosti požarja na Balkanu že v kali. Vsled svojega geografičnega položaja smo v bližini teh vročih tal in gre tu za velike interese monarhije. Le tedaj, če smo tudi mi pripravljeni na suhem in na morju moremo mirnega srca gledati v bodočnost.

Izvajanja grofa Berchtolda — govoril je prvič v madjarskem jeziku — je delegacija sprejela z živahnim odobravanjem. Nato je bila seja odgodena na jutri.

BRZOJAVNE VESTI.

Cesar k položaju.

DUNAJ 24. (Izv.) V političnih krogih je vzbudila veliko pozornost beseda, ki jo je izpregovoril pri današnjem sprejemu cesar napram predsedniku avstrijske delegacije, Dobermugu. Obrnil se je k njemu in dejal: Želim, da bi bil skoraj rešen ta težavni položaj. Politiški krogi so mnenja, da se te cesarjeve besede nanašajo na težavne komplikacije na Balkanu, obenem pa tudi na razdeljene razmere na Ogrskem in neznosni položaj na Hrvaškem.

Deželnozborske volitve v Ljubljani, Napredna zmaga.

LJUBLJANA 24. (Izv.) Pri današnjih nadomestnih deželnozborskih volitvah za dva ljubljanska mandata je bilo vsega skupaj oddanih 3671 glasov, od teh veljavnih 3491 Udeležba je bila potemtakem prav dobra. Izvoljena sta bila kandidata narodne napredne stranke: profesor Josip Reisner z 1942 in tržni nadzornik Adolf Ribnikar z 1927 glasovi. Klerikalna kandidata sta ostala v znatni manjšini, ter dobila: Ivan Kregar 999, dr. Lovro Pogačnik 1002 glasov. Socialnodemokratska kandidata sta dobila: Kristan 133, Bartelj pa 125 glasov. Nemca Pammer in dr. Eger sta dobila 397 glasov, oziroma 400 glasov. Razcepljenih glasov je bilo 14, 166 pa praznih.

Narodnonapredna stranka je dosegla 407 glasov nad absolutno večino, kar pomeni znaten porast, kajti pri zadnjih deželnozborskih volitvah je ta večina znašala 312, pri predzadnjih volitvah pa samo 187 glasov.

Nadomestna državnozborska volitev na Dunaju.

DUNAJ 24. (Izv.) Pri današnji nadomestni državnozborski volitvi na Dunaju za mandat ponesrečenega socialnodemokratskega poslanca Silbererja je prišlo do ožje volitve med socialnodemokratskim kandidatom Müllerjem in krščanskim socialcem Prochaskom. Pri ožji volitvi bo izvoljen najbrž socialni demokrat, ker mu oddajo svoje glasove češki avtonomisti in nemški liberalci. Češki kandidat Malik je dobil 543 glasov.

Potovanje srbskega kralja in ministrskega predsednika na Dunaj.

BELGRAD 24. (Izv.) Z ozirom na vesti, da v kratkem poseti srbski kralj Peter avstrijskega cesarja na Dunaju in da bo ob tej priliki konferiral tudi srbski ministrski predsednik Pašić z avstrijskim zunanjim ministrom grofom Berchtoldom, je izjavil srbski ministrski predsednik Pašić, da mu o vsem tem ni nič znanega in da se najbrž ne sešane še tako kmalu z grofom Berchtoldom.

Aretacije v Dubrovniku.

DUBROVNIK 24. (Izv.) Državno pravdnitvo je dalo aretirati danes tri dijake. Svar je v zvezi z nedeljskim protestnim shodom proti Cuvajevi strahovladi na Hrvaškem. Aretiranci so obtoženi veleizdaje.

Razdor med Poljaki.

LVOV 24. (Izv.) V vrstah poljske ljudske stranke se je začela živahna agitacija proti voditelju stranke, posl. Stapinskemu, katerega dolže, da je premalo radikalen in se vse prerad družji z raznimi grofi, ki so edino le v škodo stranke. Očitajo mu tudi, da je preveč popustljiv napram konservativcem. Vršilo se je več shodov, na katerih so bile sprejete zelo ostre resolucije proti Stapinskemu.

Senzacija z Manuelom.

DUNAJ 24. (Izv.) Pravcato senzacijo je vzbudil danes na Dunaju način, kako je bil sprejet v dunajskem cesarskem dvorcu bivši portugalski kralj Manuel. Straža v cesarskem dvorcu je nastopila in ob zvokih generaine koračnice izkazala bivšemu kralju enako čast, kakor pravemu vladarju. Značilno je tudi, da oficijelno poročilo poroča o posetu portugalskega kralja Manuela pri našem cesarju.

Italijansko-turška vojna

Italijanske vojne ladije pred Smirno.

LONDON 24. (Kor.) Reuterjevemu biroju poročajo dne 23. t. m. iz Smirne: Sedem italijanskih vojnih ladij je prišlo zopet danes zjutraj pred vhod smirnskega zaliva in je v bližini „Dolgega otoka“ preiskalo neko mimovozečo ladjo.

Mirovna pogajanja razbita?

RIM 24. (Izv.) Tu se je danes raznesla vest, da so se italijansko-turška mirovna pogajanja definitivno razbila.

Homatije na Balkanu.

Srbski ministrski predsednik o položaju.

DUNAJ 24. (Izv.) Srbski ministrski predsednik Nikola Pašić je dovolil interview zastopniku korespondence „Slavija“ o stališču Srbije napram sedanjim balkanskim krizam. Pašić je izjavil, da so merodajni faktorji na Balkanu edini v stremljenju, da preprečijo, da bi se današnji nevarni položaj na Balkanu izpremenil v kritičnega. Kar zadeva srbsko politiko, stremi za tem, da se pomiri srbska javnost in tudi cela Evropa. Seveda pa se mora dobra politika v tem resnem položaju, v katerem se nahaja Balkan, ozirati na vse eventualnosti in gledati na to, da je pripravljena na vse ne samo v diplomatičnem, temveč tudi v vojaškem oziru.

V vprašanje, kake cilje zasleduje srbska politika, je odgovoril ministrski predsednik, da na to ni treba odgovoriti z ničemer drugim, nego z nalogami, ki bi jih morala Srbija rešiti v Turčiji, in to je zahteva, da zagotovi Turčija srbskemu elementu v svojih zemljah nemoten kulturni, narodni in gospodarski napredek. To nalogo mora rešiti Srbija, ker to zahteva pravilnost in ker so tudi ostale evropske države prepričane, da je edino le s pravičnim postopanjem s slovanskimi narodi v Turčiji mogoča rešitev tega perečega vprašanja.

Slovensko vseučilišče — v Trst!

Po nadaljnjih dokazovanjih, da je Trst edino primerno mesto za bodoče slovensko vseučilišče, pravi pisatelj:

„Samo nečesa še nimamo tu (namreč v Trstu). Ljudskih in srednjih in strokovnih šol. Toda tak ugovor je sofistčen. Lahki ga bodo sicer pograbili, tudi Nemci ga bodo, (saj so nam očitavali pomanjkljivo šolstvo že, ko je šlo za vseučilišče v Ljubljani), celo Čehi nam očitavajo ta res veliki nedostatek. In vendar je to sofistčen ugovor. Zato, ker ni še rešeno tržaško šolsko vprašanje, ne bi smeli mi zahtevati in dobiti ravnotam vseučilišča? Napak! Položaj tržaškega Slovenstva je tak, da se nam godi s šolskim vprašanjem samim velika, vnebovpijoča krivica. Iz te krivice pa še ne more nikdo izjaviti pravico odrekati nam vseučilišče. Ker je naše upravno pravosodstvo še pomanjkljivo, — ravno v tej pozitivni točki pomanjkljivo — je rešitev šolskega vprašanja odvisna od tržaškega mestnega sveta, t. j. od laške „liberalne“, t. j. nacionalistične večine v mestnem svetu. Vseučilišče pa je odvisno od države. Tretjič je razvoj tržaškega Slovenstva v zadnjem desetletju — glej statistiko — tako rapiden, da je življenje prehitelo pravni položaj šolstva. Četrthi bi pa že sam obstoj slovenskega vseučilišča (oziroma fakultete) v Trstu vprašanje tako priostiril, da bi bilo znjnim samim tudi to vprašanje rešeno v kratki dobi. Saj bi se tako absurden položaj niti v Avstriji ne dal več vzdržati. Rešitev tržaškega šolskega vprašanja je pa že samo ob sebi le vprašanje časa, slovenske moči in energije in spretnosti slovenskega vodstva ter ne sme biti nikdar predmet znanim avstrijskim „kompenzacijam“, morda v zmislu: Lahki dobe fakulteto v Trst, mi pa ljudsko šolo. To bi pomenilo menjati vinar za tisočak, in več. Tu govorim naravnost tržaški javnosti, ki si mora izvojevati po svojih zastopnikih v zmislu državnega šolskega zakona in po § 19. osnovnih zakonov svoje ljudsko, srednje in strokovno šolstvo

neodvisno od vseučiliškega vprašanja in mimo njega. Mi zahtevamo vse obenem. Res, da se to sliši nekam utopično. Ali to je za nas potrebno, življenjsko važno in zato mora biti! Tržaško šolsko vprašanje pa je tudi vprašanje celga naroda in mora biti rešeno z naporom cele slovenske državnoborske delegacije, ni pa nikak predmet, ki bi se nam dal v zameno za vseučilišče. To si naj vlada le izbiže iz glave. Slovenski razvoj je šel tu skokoma, če se sedaj vseučiliška zahteva in pa šolsko vprašanje ne ujemata, je to le dokaz, da premagujemo prizadeto nam krivico in da stopamo hitreje, nego se jasni v glavah naših političnih mejašev in nasprotnikov. Nikakor pa ne sme biti to uspešen prigovor naši vseučiliški zahtevi.

Na koncu svoje brošure prihaja pisatelj do sledečih zaključkov:

"Trst je najvažnejše trgovsko mesto Avstrije in najvažnejše gospodarsko težišče Slovencev ter Jugoslovancev."

V Trstu smo ustavili asimilacijo in posedujemo manjšino, ki je večja, ko vsako slovensko mesto.

V Trst kakor sploh na Primorsko teži slovenska selitev, tu raste slovenski srednji sloj, se utrjuje slovensko denarstvo in podjetništvo. Le od tu se bomo naučili ustaviti oziroma porabiti sebi v korist izseljeniški tok in industrializirati narod.

Trst je kraj, kjer se prične izvrševati praktično jugoslovanstvo.

Iz teh vzrokov in ker so tu tudi v največji v domovini nam dostopni meri dani tehnični (pedagoški) predpogoji za visokošolski studij, in je zato izmed vseh slovenskih mest to mesto za visoko šolo najpripravnije, ker hočemo, da nam bodi vseučilišče vzgojevalnica uradnikov in organizatorjev: zahtevamo slovensko vseučilišče v Trstu!

"Ta zahteva, ki naj po laškem vzorcu in po naši potrebi izzveni v bojni klic: 'Vseučilišče v Trstu!' je sedaj akutna. Ona mora postati skupna zahteva vsega slovenskega naroda, vseh strank državnih in deželnih poslancev, listov, občinskih in okrajnih zastopov, deželnih zborov, društev, akademične mladine in posameznikov. Ta zahteva mora biti organizirana, da jo sliši vlada, ter splošna, silna in nepopeljiva do izpolnitve. To hočemo, to moramo, to bomo dosegli!"

Vseučilišče v Trstu!

To so krepke besede, kakoršnih pač nismo navajeni čuti. Zato pa so nas te besede razveselile tembolj, ne morda zato, ker se pisatelj zavzema za Trst kakor sedež bodočega slovenskega vseučilišča — torej ne iz lokalnega patriotizma ali samoljublja, — temveč zato, ker veje iz vsega spisa nekaj prijeten in osvežujoč duh, volja za boj, življenje in napredek! Mesto da bi propovedoval malodušnost, nam kliče pisatelj nasproti ponosne besede pesnika: "To hočemo, to moramo, to bomo!" Da, če le hočemo, bodo vsi napori naših narodnih sovražnikov in vsi naskoki na našo narodno posest brezuspešni in mi dosežemo to, kar bomo hoteli, če le bomo — hoteli!

Obrambena razstava.

Če si prišel v dvorano "Slovanske čitalnice", vidiš po stenah razne zemljevide, dijagrame, slike itd. Po mizah pa so razstavljene razne razglednice, knjige itd. Nič posebnega — se zdi človeku na prvi pogled. To so stvari, ki bi utegnile zanimati kakoga posameznika, ki se peča s statistiko itd., a nikakor ne širših slojev. Tako bi si utegnili kdo misliti. In vendar temu ni tako.

Materijal, ki je tu razložen, bi moral globoko zanimati slehernega zavednega Slovenca; saj je v njem izražena vsa naša narodna beda, saj se v teh številkah, dijagramih in slikah zrcali vse naše narodno trpljenje; saj so to številke in slike, ki morajo v nas vzbujati toliko malodušje, kolikor tolažbo. Da, toliko eno, kolikor drugo! Na prvi hip, ko človek vidi, koliko slovenske zemlje smo že izgubili, se ga mora res polastiti malodušje, da začneja obupavati nad našo narodno bodočnostjo. Po drugi strani pa je zopet res, da kakor so številke večnoma žalostne, je v njih tudi mnogo tolažilnega, ki nam pravi, da nimamo nikakega vzroka za obupavanje. In da je temu res tako, bomo skušali dokazati.

Naj navedemo pred vsem žalostno statistiko!

Celovec je štel leta 1866 6000 Slovencev in 3105 Nemcev, dočim je bila okolica še izključno slovenska; leta 1910 pa je bilo le še 1761 Slovencev in 25.581 Nemcev, a okolica že skoro popolnoma pomembena.

V Ptujju je bilo leta 1900 450 Slovencev in 2916 Nemcev, leta 1910 pa 602 Slovencev in 3672 Nemcev. Tu smo torej v zadnjem desetletju sicer absolutno napredovali, a relativno nazadovali.

V Mariboru smo od 4062 proti 19298 Nemcem leta 1900 padli na 3823 proti 22653; nazadovali smo torej absolutno in relativno.

Razveseljevalje so številke v Celju. Tu smo od 1450 proti 4940 Nemcev leta 1900 poskočili na 2027 proti 4625 Nemcem; tu smo torej toliko relativno, kolikor absolutno narasli, a Nemci ravnotako padli.

Značilne so tudi številke o pristojnosti prebivalstva gorilomenjnih spodnjejastrskih mestec. Leta 1910 je bilo pristojnih:

	v slovenske občine	v nemške občine
v Ptujju	2088	1173
v Celju	4162	1772
v Mariboru	14645	5958

Kaj nam govore te številke? Da je sin našega kmeta in kočarja, ki se izselja z dežele v mesto, oni gnoj, na katerem poganja vsa nemška ekspanzija svoje najboljše sadove!

Ves statističen materijal, ki je tu razpoložen, nam je bil že več ali manj znan tudi prej. Vendar nas je na karti, ki označuje naše izgube in dobičke, zelo presenetila neka: namreč izguba na Koperščini. Kako je možno to? Naša zavedna Koperščina da bi bila nazadovala?

Ne, to ni možno! In vendar! Pokazali so same uradne statistične podatke iz katerih je razvidno, da smo padli od 6088¹/₁₀₀ leta 1900 na 5707¹/₁₀₀ leta 1910!

To je bilo za nas vsekakor presenečenje! In še do sedaj ne moremo prav verovati. Zato počakamo do objave definitivnih rezultatov po posameznih občinah in vaseh, ker za sedaj stojimo res pred uganko!

No, naj že bo kakor hoče, to je gotovo, da četudi bi bilo definitivno potrjeno, je to nazadovanje le na papirju! Zato pa smo na Piranščini napredovali od 1223¹/₁₀₀ leta 1900 na 183¹/₁₀₀ leta 1910

Posebno razveselje so številke naraščanja našega življa v Gorici, kjer Slovenci že od leta 1880 naprej stalno napredujemo. Leta 1880 so našli v Gorici šele 783¹/₁₀₀ Slovencev, leta 1890 že 1782, leta 1900 2061 in leta 1910, po izvršeni reviziji, 3684.

Zanimivo je, da so v Gorici, kljub temu, da se je vsled bohinske železnice naselilo tam mnogo nemških uradnikov, vendar Nemci percentuelno padli od 1161 leta 1900 na 1105 leta 1910.

To je vsekakor pripisovati okolnosti, da so pri prejšnjih štetjih, — da bi zmanjšali število Slovencev — mnogo teh upisali za Nemce, ker pa leta 1910, vsled organiziranega odpora Slovencev in revizije ljudskega štetja, ni več šlo tako gladko.

Iz vsega tu navedenega sledi, da na severni meji nazadujemo, dočim napredujemo na jugu. (Trsta nismo omenili, ker so številke glede Trsta itak že znane našim čitateljem.) (Pride še).

Razstava je odprta ves dan od 8 zjutraj do 8 zvečer. — Vstopnina znaša le 20 vinarjev.

Domače vesti.

Podivjanost. Pišejo nam: V nedeljo zvečer sem prišel slučajno v gostilno dalmatinskih vin v ulici Scorzera. Tam je sedela večja družba Italijanov, oziroma slovenskih odpadnikov. Kmalu za menoj je prišla neka gospica ponujat cvetje za cvetlični dan. Na prijazno ponudbo gospice pa se začeli podivjanci tuliti kakor živine. Gospica najbže ni bila pripravljena na takov... pozdrav, kajti zbežala je kakor plaha srna, predno sem mogel prihiteti jaz, da kupim cvetic. In najbolj me je osupnilo, ko sem uzi med tistimi fanatikami par znanih mi — socialnih demokratov. In taki ljudje nas hočejo učiti, kakova je — kultura!! Saj ni nikdo siljen, da kaj da. Vsakemu je svobodno, da odsloni. Ali to more storiti tudi brez surovosti, ki je tem ostudnejša, če je naperjena proti slabotni ženski, ali celo proti mlademu plahemu dekletcu. Če bi o kaki silni priliki prišlo kako italijansko dekletce ponujat cvetje, bi našinci bržkone tudi odrekli dar. Ali surovi ne bi bili proti njej. So pač našinci manje — kulturni. Ali drugače povedano: glavni karakteristiki tiste toli proslavljanje (ali ne prave) italijanske kulture je ravno surovost in netoleranca proti vsakomur, ki je drugega rodu. Sram jih bilo!

Pripomba uredništva. Tu je primerna prilika, da konstatujemo neko dejstvo, ki je v kričeh ilustracij razlike med tisto tako zvano italijansko kulturo in med dostojnostjo naših ljudi. Ona, gori stigmatizirana italijanska družba je insultrirala mlad dekletce, ki je došla v človekoljubne in kulturne svrhe. V naše slovenske gostilne pa hodijo italijanske prodajalke (in celo tudi regnikolke) ponujat slovenskim družbam cvetje na prodaj v svojo korist! Hodi jo vedno in redno, kar je v najboljši dokaz, da se jim ni še nikdar dogodila nikak neprijetnost, kako-li surovost. Je pač tako: oni, ki so "velekulturni", imajo svojo "kulturo"; mi, pretvezni barbari, pa imamo svojo spodobnost in obzirnost. Ali hočejo Italijani res izsiliti, da ne bo več tako?!!

Hinavstvo in židovskega duha nam je te dni očital "Slovenec" z očividno tendenco, da bi nas prikazal svojcem kakor največje sovražnike cerkve in duhovščine. Gospodje naj bi bili nekoliko previdnejši z drugim delom očitania. Kakli so vražniki duhovskemu stanu smo mi — o tem govore najbolj dejstva iz vse naše minulosti. Da smo mi res taki sovražniki duhovščine, bi bili drugače izrabljali prilike, ki so se nam nudile. Njedorne take prilike nismo izrabili, nasprotno: zamočali smo vse, čeprav smo morali radi tega požirati očitania od izvestnih strani. In kakor nismo

poprej, tako tudi danes nočemo navajati imena, niti konkretizati posamičnih slučajev, ker smo bili in smo na stališču, da je najhujša krivica, ako se za grehe posamičnika dela odgovornega ves stan. Le tako nam migniti hočemo — da pridemo spominu gospode pri "Slovencu" nekoliko na pomoč — na slučaje pred sodnijo v Rovlnju, na dogodek v Dekanih in pa na dogodke v Trstu za časa vladanja sedanjega kardinala Nagla, katerim dogodkom je bila središče neka "grofica", ali "markiza", ali kar je že bilo, iz Rima in o katerih dogodkih smo bili natančno obveščeni iz krogov čestitih duhovnikov, ki so se zgražali. Da je v nas takega židovskega duha in takega sovraštva proti duhovščini, — kakor bi hotel trditi "Slovenec" — bi hlastno porabiljati take prilike, ko bi mogli občutno škodovati ugledu duhovskega stanu. Mi pa nismo delali tega — ne morda iz obzirov do kake posamične osebe, ampak, cenec važnost duhovskega stanu in potrebo, da se ugled tega stanu ohranja pred narodom čim jasnej v interesu javne morale in pravstvene vzgoje naroda. Je-li tako postopanje navdahneno od "židovskih" instinktov? Morete nam očitati da se ne vjemamo z vsako politično akcijo S. L. S. ali avstrijskega episkopata. A to ne iz sovraštva do duhovščine ampak ker smo po svojem narodnem slovenskem prepričanju siljeni v opozicijo!! To svoje stališče smo vsikdar naglašali odkrito in brez strahu. Kdor nas drugače slika, falsifkuje resnico. Pa tudi take falsifikacije nas ne odvrnejo nikdar od tega, da ne bi duhovskemu stanu izkazovali tistega spoštovanja, ki ga zaslujuje po svoji važnosti za življenje naroda.

Resnici na ljubo. Prejeli smo. Z ozirom na dopis iz Pule v včerajšnji številki "Edinosti" o slučaju g. Križa Vas prosimo, da priobčite malo odgovora ki naj dokaže, da Vaš dopisnik ni bil dobro informiran. G. dr. Miloslavič ni kancelist, ampak konceptist. Tudi je sin ugledne hrvatske družine iz Dalmacije. Njegov brat je znan hrvatski profesor v Dubrovniku. Dr. Miloslavič je miren človek in si ni misliti, da bi mogel postopati osorno. Konstatujemo tudi, da je gospod dve leti služboval v Trstu in da je bil vsikdar strogo objektivni uradnik tudi nasproti slovenskemu prebivalstvu.

Rikreatorij na Belvederju. Mestni svet bo imel jutri (četrtek) sejo, na katere dnevnem redu je poleg nekaterih manje važnih točk tudi predlog mestnega odbora glede pokritja stroškov za zabavišče na Belvederju. Kakor vidimo torej, ni nič pomagalo, da je vlada črtala to postavko iz proračuna za leto 1912. Gospodje hočejo s pomočjo nadnih kreditov vendar le izvršiti svojo voljo. Sedaj je prišel na vrsto rikreatorij na Belvederju, drugi pride kaj drugega in večina doseže vseeno svoj namen. Radovedni smo le, kaj poreče k temu vlada in kaj porečejo občinske finance, če bo občina na tak način iskala umetnih pokritij za izvedbo svojih projektiranih, pa od vlade nepotrjenih del?

Skandal za slovenski Trst je, da je obrambno razstavo dosedaj obiskalo šele okoli 200 oseb. Savimo glavo, ako bi se v "Slovenski čitalnici" mesto obrambene razstave etabliral kak kabaret, bi se tam kar trlo obiskovalcev. Pa, seveda, kaj bomo za ntevali smisla za višje cilje življenja od ljudi, katerim je vse neumnost, izvemšeno, kar se vidi pri Gambirinu, Maksimu in Aurori!

Nekoliko poprave. "Slovenec" piše v zadnji sobotni številki: Notri od Radoljice pa do Bele peči ni bilo v tistem času (t. j. redi 14. stoletja) nobene nasebine! Ta editev ne odgovarja resnici. Znano je, da se že v 11. stoletju omenjajo v zgodovini ne samo večji kraji po Gorenjskem, kakor Bled, Zasp, Begunje, Dovje, Kranjska gora, temuč tudi neznatne vasice, kakor Zaleče, Milno, Selo pri Bledu, Koritno, Gmšče, Mužje, Sebenje, Krnica, Zgoša itd. (Glej Kos. Gradivo, tretji zv. str. XI. do XIV.) Se več krajev navajajo zgodovinski viri iz 12. in 13. stoletja. Gorenjsko je bilo tedaj sredi 14. stoletja precej gosto naseljeno.

Tržaško vodovodno vprašanje. "Piccolo" je te dni priobčil razgovor z drugim podžupanom dr. Brocchiem v zadevi vodovodnega vprašanja. Dr. Brocchi je izjavil, da se nadeja, da bo mestnemu svetu še pred Božičem možno ponovno se pečati s tržaškim vodovodnim vprašanjem, ker bo do tedaj poročilo izvedencev že gotovo. Dr. Brocchi se nadeja, da bo izjava večakov ugodna za provizorij od izvirka Timave, to je, od takozvanega Sardočevega milna Trebče izključuje dr. Brocchi popolnoma. Soditi po izjavah prvega podžupana, je pričakovati še hudih bojov radi tržaškega vodovodnega vprašanja.

CM slavnost pri Sv. Ivanu se je vršila v nedeljo prav slovesno. Že po 3 pop. začeli so se polniti prostori Nar. doma. Poleg domačinov je bilo posebno veliko družih okoličanov in meščanov. Med njimi trž. poslanca dr. Gregorin in dr. Rypač, dež. poslanec dr. Slavik, a zapazili smo tudi mnogo izven tržaških skupščinarjev, odličnih ljubljanskih gostov kakor: prvomestnika Družbe vladnega svet. Senekoviča, blagajnika iste, notarja Hudovernika, ravnatelja Hribarja in druge.

Poleg salonskega orkestra "Vrdeljskega

Sokola" nastopili so vedno požrtvovalni domači cerkveni pevci, za njimi pevski zbor "Primorec" iz Trebiča in "Lipa" iz Bazovice, ki so želi vseobčno priznanje. V dvorani se je na to vršil variete, kjer so sodelovali gca. Ponikvarjeva (krasoslovila Blagovestnikom) g. Kemperle (pel 2. času in razmeram primerna kupleta), gca. Šuban (pela večnolepo Nezakonsko mater a na vseobčo zahtevo je dodala Volaričevo "Biseri" a to tako dovršeno, kakor smo mi že vajeni slišati to našo ljubljeno. Golenec svetolovanskega otroškega vrta Ivan Kocjančič in učenka Solza sta uprizorila otr. prizorček "Pijanček" in deklamacijo. G. režiser Dragutinovič je proizvajal Waldersteina, "Moj prijatelj Löbel" iz Jesenskih manevrov kakor zna pač le on, a spremljal ga je, kakor tudi druge pevске točke, g. Adolf.

Razume se, da vsi ti: orkester, pevci in solisti so sodelovali dragevolje in iz rodoljublja. V paviljonu so prodajale gospe in gospiče poleg cvetja predmete v korist družbi. Po programu se je razvila prijetna svobodna zabava, pri kateri je vneto prepeval svetolovanski cerkveni pevski zbor. Pri tej priliki so darovali oziroma preplačali vstopnino sledeči gg.:

Ninček Fonda, Zafred, Jožef Vatovec, dr. Pretner po 2 K, Josip Fonda, Kariš Iv. po K 160, Perhanc, Gorenjec po K 120, Jurkič Angelj, Franc s Pianovepa, Anton Prelc, Mitč Leopold, Železnik po 1 K, Kamuščič 80 v, Buhler, Stegelj Ivan, Negode Anton, Jernek, Čuk Amalija, Vodopivec, Marc Ivan, Trobec Anton, Baretto F, Barretto A., N. N., Ivan Stopa, ravnatelj Hribar, Rudolf Bradač, N. N. po 60 vin., Dobrotnik, Šušmelj Franc, Černigoi, Miloj Iv. Mar. po 40 vin., N. N. Pečar Mihael, Čula, Kosovel, Šrekelj, Poniž, Mozirko po 20 v, N. N. 30 vin.

Cvetlični dan pri Sv. Ivanu se je obnesel prav dobro; Svetoivančani so se tudi takrat izkazali s tem, da so obrali vse svoje vrtove; kdor pa jih ni imel doma, je pa cvelice kupil. Darovali so gg. in družine: Hrist, J. Dovgan, K. Fabijani, M. Šuban, Bartol, Persič, Kocjančič, Trampus, A. Švab, Ivan in Anton Udovič, Mevla, Šuban tovarna drož, Negode, Grgič, oče Udovič, Grgič Antonija, Udovič Marija, Švara, Trobec, Kokalj, iz Rocola: g. Vouk; iz Bazovice: g. Gruntar; iz Lonjerja g. Čok; če je pomotoma kako ime izostalo, prosimo tem potom oproščenja. Cerkveni pevci so se, kakor vedno, tudi pri tej priložnosti pokazali vrle rodoljube in nem poslali mnogo cvetic. Vsa hvala gre tudi gospicam prodajalkam: Bernetič, Furlan, Odnal, Ponikvar, Sosič, Štok, Vidmar in Železnik ter ljubkim otrokom: Schmidovim s cvetličnim vozom, Zori Kavčič, Železnik, Germek, Trobec in Kralj. Vsem tem in vsem onim, ki so tako pridno in dragevolje segali po cvetlicah — najprisrčnejša hvala!

Iz za cvetličnega dne v Rojanu. — Dali so mi "službo" za cvetlični dan; spremljati je bilo treba gospico s cvetkami in nabirati denar — in to po zgornjem delu Rojana. Bil sem v velikih dvomih: "za božjo voljo, saj ne nabere nič, ko je po onem kraju večina ljudi revežev, ali pa vsaj ne — bogatašev..." Bal sem se, da bova z gospico na marsikaterem pragu zavrnjena z besedami: "Pojdita v božjem imenu! Saj imamo mi sami cvetk za prodajo..."

No, danes pa morem z največjo radostjo konstatirati, da sem se zelo varal s svojimi hišci — sem mogel občudovati ono veliko umevanje take prireditve, kakor je naš cvetlični dan. "Prav, prav" je pridno nabirala za šole, za našo dečo..." Tako so nama rekli tu in tam, segali v žepe in polagali darove — male in velike — "domovini na altar". Res je sicer, da bi se človek komaj branil kupiti cvetko iz ročice ljubkega slovenskega dekleta, ali dejstvo je in ostaja, da ne manjka našim okoličanom zavednosti. Cvetlični dan je pokazal, da so naši okoličani možje-narodnjaki, ki žrtvujejo, kar le morejo, ko gre za to, da se žrtvuje svojemu narodu; pokazal je, da se nam ni treba bati za obstoj, ko imamo tako zavedno ljudstvo za seboj. Pojdimo le po tej poti uaprej, in potem lahko rečemo že danes z mirno vestjo, da se bližajočasom, ko nam bodo "milše zvezde kakor zdaj sijale".

Cvetlični dan v Škedenju. Veselica v Škedenju je bila prav dobro obiskana in kupčija s cvetlicami kaj zanimiva. Ogromno večino udeležencev so seveda tvorili zavedni domačini, bilo je pa tudi precej meščanov, osobito Šentjakobčanov. Tudi Sv. M. Magd. je bila dobra zastopana. Med udeleženci sta bila tudi prvomestnik Družbe Senekovič in blagajnik g. notar Hudovernik z gospo soprogo in gospico hčerko. Dovel jih je predsednik trž. moške podružnice g. dr. Abram. Vre Škedenjske gospice so pokazale, da znajo imenitno skubiti ljudi. Zakajim voglom, ali bolje na vsakih pet korakov, sta stala brhka mlada Škedenjka in Škedenjci, ki sta pomolili človeku pod nos

Sukna,

modre in modno blago za gospe in dame. Pripravlja KAREL KOCIAN. : : tovarna sukna : : v Humpolcu (Češko). : : Uvozci franco. : :

cvetlice od ene in pušico od druge strani. Komaj pa ste se odkrili, one dvojice, že vam je bila na vratu druga. To je bilo znanaj na vasi. Notri na veseljem prostoru pa so se k cvetličarkam pridružile še krošnjarice, ki so pobrale še ono, kar so one pustile. Za pevske in godbene točke sta skrbeli v prvi vrsti „Velesila“ in domača škedenjska godba. Zastopane so bile tudi „Slava“ od Sv. M. Magd., Sentjakobka čitalnica in „Ilirija“ od Sv. Jakoba. Vsa prireditelja je pričala, da imamo v Škedenju res trdnjavo, ki jo stražijo vrli in vneti junaki: vsikdar pripravljeni za delo in žrtve! — Čast in hvala vsem, ki so se trudili!

Požrtovna slovenska služkinja. — Poročilo o nedeljski veliki skupščini Ciril Metodove družbe treba popopolniti v toliko, da je prvomestnik pročitati med drugim tudi pismo v verzih priproste slovenske tržaške služkinje, ki je darovala za družbo 5 K. Čast taki vzgledni požrtovovalnosti slovenskega dekleta! Dokler bomo imeli v svoji sredi taka dekleta, se nam pač ni treba bati za svoj obstanek!

Osrednja banka čeških hranilnic v Pragi, in njene podružnice v Brnu, Krakovu, Lvovu, Crnovicah, na Dunaju in v Trstu, Piazza del Ponterosso 2, pričnejo izplačevati z dnem 27. t. m. brez vsakega odbitka in provizije izrečane vrednote in polletne obresti z 4 1/2% in 4% komunalnih ter 4% železniških obligacij Dželezne banke kralja. Galičije in Vladimirja z veliko vojvodino Krakovsko. Točasno se nahaja v prometu za K 1320 849, 4 1/2% komunalnih, K 577.140, 4% komunalnih in za K 892.782 železniških obligacij.

Tečaj za poročnike in kapitane trgovske mornarice na navtični akademiji se začne dne 1. oktobra. Upisovanje se viši pri ravnateljstvu. Izven Trsta bivaajoči slušatelji dobe podpore naučnega ministrstva.

Zahvala. Dne 1. septembra t. l. je priredilo mladinsko izobraževalno društvo „Bratstvo“ v Ljubljani o priliki slavlja petletnice „Narodne delavske organizacije“ v Trstu poseben vlak iz Ljubljane v Trst in nazaj. Ta izlet je imel zelo velik moralen uspeh in zahvaljujemo se iskreno vsem, ki so k temu pripomogli: slov. časopisju, zlasti „Slov. Narodu“, „Dnevu“ in „Edinosti“; darovalcem prispevkov, da so se mogli nekateri vajenci brezplačno udeležiti izleta (o tem se priobči poseben izkaz); zahvaljujemo se nadalje vsem udeležnikom izleta, ki se niso ustrašili italijanskih groženj in italijanske gonje, pa tudi ne slabega vremena. Zlasti pa se iskreno zahvaljujemo zavednim Tržačanom za navdušene pozdrave na kolodvoru in v „Nar. domu“, kakor tudi za bratsko ljubav in naklonenost, ki so jo ljubljanskim izletnikom v toliki meri izkazovali. Zahvaljujemo se pa tudi vsem izletnikom za njih vzorno vedenje in disciplino v Trstu, da se niso dali zavesti z izživljanji Italijanov ter so tako s svojim resnim in dostojnim nastopom pokazali, da stoji slovenski delavec in slovenska mladina kulturno visoko nad italijanskimi kričaci in izživci. S tem ste slovenski, in posebej še narodno delavski stvari največ koristili in najbližja bodočnost pokaže, da je bil 1. september mejnik v razvoju in napredovanju organizacije narodnega slovenskega delavstva in z njim slovenske mladine. Vsem, ki so k temu kakorkoli pripomogli, iskreno zahvalo ter kličemo: Naprej po začrtani poti dela organizacije iz izobrazbe za slovensko mladino in delavstvo!

Odbor nar.-soc. izobr. društva „Bratstvo“ v Ljubljani.
Razpisana služba. Pomorska oblast v Trstu razpisuje službo pristaniškega čuvaja (poduradnika) v Puntu (otok Krk), oziroma mesto, ki se eventuelno izprazni vsled popolnitve tega mesta. Plača K 1000.— in aktivitetna doklada K 300.—. Prošnje pristaniškemu kapitanatu v Malem Lošnju tekoma 6 tednov od 25. septembra t. l. dalje.

Spremembe v voznem redu južne železnice. Na progi Trst Nabrežina Krmin nastopijo s 1. oktobrom nastopne spremembe:
Brzovlak št. 20 odhaja iz Trsta 32 min. poprej, to je ob 5.40 zjutraj; istotako odhaja Simplonski ekspresni vlak št. 22 iz Trsta za 5 min. popreje, to je ob 7.55 zjutraj. Osební vlak št. 86—1015 v Videm odhaja iz Trsta za 35 min. pozneje, to je ob 12.45 popoldne.

Osební vlak št. 88 v Benetke je določen za 30 min. pozneje in odhaja torej iz Trsta ob 1.20 popoldne.

Brzovlak št. 26 v Italijo in Kormin je določen 15 min. kasneje; odhod iz Trsta ob 7.5 zvečer.

V nasprotni smeri je brzovlak št. 1002—21 določen 5 min. kasneje in prihaja torej v Trst ob 8.45 predpoldne.

Brzovlak št. 1010—23 v Krmin in Benetke vozi, ne da bi se dotaknil Nabrežine, direktno preko Bivija in prihaja v Trst že ob 10.33 predpoldne.

Osební vlak št. 1014—83 je določen poprej in ima na Nabrežini zvezo z osebnim vlakom št. 32 na Dunaj; v Trst prihaja ob 11.38 predpoldne; osební vlak št. 32 na Dunaj odhaja iz Trsta za 10 min. kasneje, to je ob 10.5 predpoldne. Osební vlak št. 1016—85 je določen 31 min. kasneje, tako, da prihaja v Trst še le ob 2.48 predpoldne. Osební vlak št. 1018—87 iz Vidma je

določen pozneje, vozi hitreje in prihaja v Trst ob 4.15 popoldne.

Vrhu tega sta uvedena med Nabrežino in Gorico dva nova osebna vlaka št. 1021a in 1012b, da je stem dana ugodnejša vozna prilika za delavce raznih tovarn in kamencin. Natančnejša določila glede porabe teh dveh vlakov in glede časov obratovanja priobčimo jutri.

Slovensko gledališče.

V nedeljo bo otvoritvena predstava predstoječe gledališke sezone.

Kakor je že tradicija, bo sezona pričela s slovanskim komadom, in sicer z rusko revolucionarno dramo Birinskega

„MOLOH“.

Predstava je v A abonementu.

Ker manjka le par dni do sezone, se opozarjajo oni, ki bi želeli abonementa, naj se zgledajo čim prej.

Tržaška mala kronika.

Trst, 24. septembra 1912.

Zaradi vmešavanja. Ivan Vecchiet, star 21 let, stanujoč v Rocolu št. 806 in Viktor Vecchiet, star 23 let, stanujoč pri S. M. Magd. Zg. št. 724, oba zidarja, sta se včeraj popoldne spoprijela na javni cesti. Prišel je stražnik in hotel odpeljati Ivana s seboj; tu pa se je vmešal drugi in ga skušal iztrgati stražniku iz rok. Prišlo je moral drugi stražnik, da je bilo mogoče potem oba odvesti na policijo.

Predzren tat. Ko so snoči zapirali uslužbenci tvrde Ignac Bittmann na Corso št. 10 zaklopnice pri trgovini, je ukradel neznan tat svilnato žensko bluzo in tri pare svilnatih nogavic v skupni vrednosti 70 K. Tatvino so naznanili pol cili.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Trst“. Danes valja za ženski zbor, jutri moški zbor, v petek mešani zbor.

Člani nove konsumne gostilne se opozarjajo, da odslej lahko vplačujejo članarino pri gosp. Gavičju v ulici L. Zazaretto vecchio.

Akad. fer. društvo „Balkan“. Danes ob 7 odborova seja. Ob 8 sestanek v goriških prostorih restavracije „Balkan“. Naj pridejo vsi tovariši.

Tržaško vojaško veteransko društvo cesar Fran Josip I. priredi 6. oktobra t. l. na c. in kr. vojaškem strelišču pri Bazovici VI. veliko cesarsko streljanje na dobitke, spojeno v družinsko veselico.

Nar. del. organizacija.

— Skupina „Mestna Plinarna“ sklicuje za danes ob 6 zvečer sestanek članov v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Poživlja se člane naj prinesejo s seboj člansko knjižico.

— Zidarjem naznanjamo, da se nahaja urad posredovalnice dela v ulici degli Artisti 5. (Teatro filodrammatico).

Vesti iz Goriške.

Cvetlična dneva v Gorici. Čeravno ni ta ideja nova, je treba vendarle čestitat vodstvu CMD, da je prišla do tega umestnega vira novih dohodkov. Cvetlični dnevi so se obnesli po vsem Goriškem doseda nepričakovano dobro, kar je vsekakor znak, da ni naše ljudstvo tako apatično, kakor mislijo nekateri.

Čeravno je bilo še dan poprej nekoliko beganja in negotovosti, kar je pa razumljivo, ako se upošteva, da sta bila cvetlična dneva prva prireditelja take vrste, se je vendar nabralo v goriškem mestu 1300 kron brez nobenega usiljevanja. Prodajalo se je po hišah in javnih lokalih, na ulici so ustajali le kakega znanca, ki je rad kupil cvetlico, da le ni bil klerikalec po kranjskem vzorcu.

Kupovali so cvetlice celo Italijani, ako se je zašlo pomotoma k njim; znamenje, da marsikateri goriški Italijan ne ve pravzaprav, kaj je.

Radovoljno je daroval premožnejši krono, z giniživim zanosom je žrt ovalo naše preprosto ljudstvo svoje težke vinarje.

Elegantna in trpežna je pristna peta iz gumija

Dobiva se v vseh v to stroko spadajočih trgovinah.

Danes odprta! Podružnica mirodilnice Danes odprta!

G. Cillia

Trst, ul. Campanile št. 19

... NARODNA POSOJILNICA IN HRANILNICA v TRSTU ...

NOVA ULICA ŠT. 13, II. NADSTROPJE

VLOGE

NA KNJIŽICE IN TE-
KOČI RAČUN
OBREŠTUJE S POLNIMI

4 1/2 - 4 3/4 - 5 0/0

PRODAJA BREČKE NA MALE MESEČNE OBROKE. — IZKAZE POŠILJA NA ZAHTEVO.
POSOJA A MENJICE IN VREDNOTE. — POSREDUJE ZAVAROVANJA VSEH VRST

Slovinci, se hotete obleči po ceni?

Obiščite dobro znano trgovino

Alla città di Trieste

Via Giosuè Carducci št. 40

Kjer boste našli velik izbor oblek, površnikov, paletoti, jopiči s kožuhastim ovratnikom, hlače, srajce, malij itd. za moške, tečke in otroke. Specialiteta v plaščih lodenca, moške in otroke od 3 let dalje. Zaloga nozemskega in domačega blaga. Sprejemamo naročila za obleke po meri.

Alla città di Trieste

Via Giosuè Carducci št. 40

(ex via Torrente),

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

— IMA SVOJ —

AMBULATORIJ

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9 nad (Jadransko banko).

Sprejema od 12 do 1. in od 5 1/2 do 6 1/2 pop.

Nova trgovina

manifakturnega blaga

Trst, ul. Belvedere 2.

Konfekcije in drugi drobni predmeti.

Priporoča se cenj. občinstvu lastnica

ANA vd. TONEL

M. Kukanja

Trst - via della Caserma št. 10 - Trst (v gal. ulica Valdirivo)

priporoča svojo veliko zalogo

vsakovrstnih kôž

za čevljarje.

Cene take, da se ni bati nobene konkurence.

Zobotehnik iz Nemčije

Josip König

diplomiran na zobotehnični akademiji v Parizu.

... TRST ...

ulica S. Nicolò št. 18. II. n.

Pohištvo

najfinejše, z jamčeno, izdelano s finim ukusom

se prodaja po zelo primeranih cenah v dobro znani zalogi

Guglielmo Brod & Co.

ulica Giocchino Rossini in ul. Zonta 2

Dajejo se tudi olajšave v plačilu.

Ceniki zastonj. Ceniki zastonj

ALEKS. FRANCO MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Valjbo isti vir za dobivanje obočene kave.

Velikanska zaloga pohištva in tapečarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Penice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

Prva jugoslovanska

tovarna glasovirjev

Anton Pečar

Trst — via Farneto št. 42 — Trst.

Izdeluje, popravlja, uglašuje, menjuje glasovirje, pianine itd.

Delo točno.

Cene nizke.

Alberto Finzi & C.o

Trst, ulica Gaetano Donizetti 1.

Poslovna agentura ogrske obče kreditne banke

(Ungarische Allg. Creditbank) podružnica v Reki

prodaja po zelo dobrih cenah: žito vsake vrste, debele in fine otrobe, oves in sučivje in ker je ob enem zastopstvo goriomenjene banke, nudi kupcem najboljše in najgotovješe jamstvo za točno postrežbo.

Zastopstvo in skladišče

dobroznane moke Združ. parnih mlinov „Hngaria“ ak. dr. v Budimpešti.

Ceniki in usorci se pošiljajo na zahtevo.

Telefon št. 458, zvoniti dvakrat.

Brzjav: ALBERTO FINZI, Trst.

Z bankovci je kupil doktor cvetko le 30 vinarjev. Vrga uboga raznaševalka našega časopisa v puščico z besedami, da ima za CM vedno denarja na razpolago. Kdo je bil poštenjši?

Sedelovali so oba dneva akademiki, par Sokolov in rodoljubne goriške dame, med njimi v prvi vrsti g. Kopačeva, Deklevova, Bisailova, Zajčeva, Šaplova in venec ljubkih gospic. Splošno se je opazilo, da ni bilo blizu nekaterih narodnih dam, ki so z navdušenjem sodelovale pri cvetličnih dnevih Rdečega križa; hudobna govornica je šla od ust do ust, da so nenadoma zbolele. Želimo jim, da kmalu zopet okrevajo in naj zbole raje, ko bodo cvetlični dnevi Rdečega križa: La, par exemple, vous aurez une déillusion!

Prvo predavanje v Trgovskem Domu. Kdo bi si mislil, da se zbere toliko občinstva pri prvem predavanju, ki ga je priredila Narodna Prosveta. Dosedaj so se ponesrečili vsi vsakoletni poskusi, prirediti ciklus predavanj v Gorici pred množičnimi poslušalci. Narodna Prosveta je prva prebila kitajski zid, s katerim je v tem oziru cedano obzorje slovenskega meščanstva, ki je začelo razumevati pomen predavanj. G. dr. Ilesič je pred polno dvorano, ki je z zanimanjem sledila njegovim izvajanjem, predaval „O problemu malega naroda“. Buren aplavz je tupa tam podčrtal njegove krepke besede; ako nam bo dovoljeval prostor, priobčimo prihodnjič glavne poteze iz njegovega zanimivega govora.

Občni zbor akadem. fer. društva „Adrija“. Občnega zbora se je udeležilo 35 akademikov in par starešin, med njimi gg. dr. Bogumil Vošnjak, Vladimir Knaflic, dr. Medvešek, dr. Puc l. dr. Na občnem zboru se je sklenilo prodati vse knjižnice, ki jih je društvo ustanovilo na Goriškem, ker jih ni uporabljalo ljudstvo v tisti meri, kakor bi zaslužile in ker je bilo njih vzdrževanje vezano z velikimi stroški. Sklenilo se je nadalje, ustanoviti lastno strokovno knjižnico. — Starešine so bodrili akademike k novemu delu, k samozabrazbi in podžigali so jih naj gredo med ljudstvo predavat. — V odbor so bili izvoljeni z vsilkom sledeči gg. akademiki: Pečenko, Velušček, Klanjšček, Brajda in Birska.

Male vesti. Goriška državna gimnazija šteje letos 1200 dijakov. — Vrgel se je s korenjkega, 16 m visokega mosta tvorniški delavec Pietro Flaviani iz Čedad in ostal je na licu mesta mrtev. — Tretji kinematograf se ustanovi v Gorici v dvorani Central na Verdijevem tekalšču. Opremljen bo luksurično in proizvajala se bodo le najboljša kinematografska dela.

Vesti iz Istre.

Sv. Lucija Portorose. V zasebno CM šolo se je vključil terorizem, izvajanim od strani nasprotnikov, vpisalo 132 otrok, tako, da bode Družba prisiljena poskrbeti za drugo učno moč. A to je Družbi najmanjša skrb, ker je že v dogovoru z učiteljem gosp. M. Pfeifer iz Kopra. Hujše bode zavoljo učne sobe. A tamošnji rodoljubi se že potrudijo, da dobimo primerno učno sobo.

Glavni namen tega dopisa pa je opisliti terorizem, s katerim so stariše odvrčali od vpisovanja otrok v našo šolo. Vodja tega štaba je bil in je še italijanski šolski voditelj Zuccon. Ta je v spremstvu 2-4 poljskih čuvajev obkrožil hišo za hišo in nagovarjal stariše, da vpišejo svoje otroke v italijanske razrede, češ, da v teh se bodo učili italijanski, slovenski (če bi revali) in nemški, poleg tega da bodo dobivali povsem brezplačno vse šolske potrebščine, po zimi obleko in čevlje.

Prodajalcem svojih otrok je bilo tedaj dovolj obljubljenega in tudi se je dobilo precej naših ljudi, ki so za Judežve groše prodali lastno kri.

Narodna prislovica pravi, da je poturica hujši od turka. Tako so le naši renegete, na čelu jim učitelj Zuccon (istriški Hrvat, menda iz Premanture), ki zabavljajo čez naše otroke, vpisane v slovenski šoli ter jih pitajo se ščavi in hrovati.

Sram vas bodi, ki pljuvate v lastno skledo!

A plačilo vam ne izostane! Otoci vaši bodo kedaj vaši sodniki in to boste občutili na lastni koži.

A sedaj še par besed na naslov c. kr. okr. glavarstva v Kopru.

Naša mera je polna in potrpljenje naše izčrpano. Dovoljujemo si vprašati: 1.) Plačuje-li dežela g. učitelja Zuccona v svrhu agitacije za italijansko šolo in sramoteč pri tem naš jezik? 2.) Plačujemo-li poljske čuvaje z občinskimi dokladi v svrhu, da spremljajo učitelja na njegovih potih v svrhu agitacije, ali da nam čuvajo naša polja pred tatinskimi rokami in naše dome pred zločinsko roko požigalca? 3.) Je-li istemu znano, da je zločinska roka v noči 15. t. m. podtaknila ogenj domu Ivana Urbana? 4.) Je-li istemu znano, da je dne 18. t. m. bil podtaknjen ogenj kopi senu posestnika Poropat, kar se je še pravčasno pogasil in je škoda le delna? 5.) Je-li istemu znano, da so iste zločinske roke zažigale, da v kratkem bo gorelo še na treh krajih?

Mi smo obupani. Naši varuhi javnega miru in reda imajo čuvati osebo, ki bi imela učiti ljubezen in strpnost med sedežani različnega jezika, a mi bomo izpostavljali vsem nevarnostim za lastno posvetstvo, da si plačujemo davek v denarju in krvi!

Tako ne sme dalje! Lok, preveč napeč, poč. Tako je tudi mera našega potrpljenja že polna in če v to poklicane oblasti ne napravijo reda, napravimo ga sami. Na svojih tleh, v svojih domovih hočemo živeti svoje svobodno življenje! Kakor spoštujemo mi Italijane, zahtevamo isto tudi od njih do nas.

Čulemo tudi, da neki kapo od „Palace-Hotel-Portorose“ agitira za italijansko šolo in žuga podrejenecem, da jih ne vzame na nadaljno delo, ako ti vpišejo svoje otroke v slovensko šolo. Tako je premotil nekega Zlatiča za 2 otroke.

Opozorjamo na tega kapota upravo Hotela, ki menda ni pozabila, odkod jej prihajajo gostje.

BAROVI

— Odkupili so se za cvetlični dan: Gosp. Mahne Josip K 20, rodoljubna hiša K 50, F. Majcenovič K 2, I. Poljšak K 1, Fr. Nedved K 2, Ant. Martelanc K 10, I. Weiss K 5, in Ivanka Živec Skorkja K 3. Prisiljena hvala darovalcem in nabiraki — one pa, ki niso še prispevali za cvetlice, prosimo da store svojo narodoljubno dolžnost!

Mirodilnica G. CILLIA odprla je danes svojo filijalko v Trstu, ulica Campanile 19.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj in sicer oddelku.

Soba meblirana se odda pri slovenski družini v ulici Boccaccio 16, I. s prvim oktobrom. 2040

Išče se hišna upraviteljica, ki ima nadzor vati tudi 2 otroke. Naslov pove inseratni oddelk Edinosti. 2041

Proda se kos zemljišča od 200—300 sežnjev in hiša s 4 prostori. Naslov pove inseratni oddelk Edinosti. 2042

Mladenč z dobrimi spričevali, zmogel slovenskega, italijanskega in nemškega jezika išče mesta kot sluga v kakšni pisarni oziroma kakem skladišču. Ponudbe pod „Mladenč“ na inseratni oddelk „Edinosti“. 2043

Javni ples priredijo mladeniči v Skopem dne 29. septembra 1912 v gostilni pri Furianu. 2044

Išče se trgovski pomočnik izučen in napol izučen, vstop takoj, na deželi. Naslov pove inseratni oddelk Edinosti. 2045

Sodi od vina in spirita, velika izbira, se prodajo. Ulica Macchiavelli 3, blizu Ribjega trga. 2017

Motorje in avtomobile druge roke vsakovrstne stroje, ter razlo orodje itd. kupi F. B., Gorica, via Duomo 4. 2017

Moderne spalne sobe ter vsakovrstno drugo mizarstvo delo izdeluje M. Majcen, mizar, ulica Belvedere 28, ogel Torquato Tasso. 555

Fotograf Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gospodski ulica 7. 4449

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cerneca, Trst, ul. Olmo št. 12. 1765

Prodaja bombazevine, slik in dežnikov na mesečne obroke Via Chiocza št. 16 I. nad tropje. Ivan Klun. 44

Dobro služinčad dobri gospoda v posredovalnici ul. Barriera 7, II. 1939

Od oblasti avtorizirana „Dunajska kuhinja“. Obed in večerja 52 kron mesa čno. Pečenka, sadje, močniki, črna kava. Ulica Barriera št. 7, II. Becher. 1938

Za dame se izgotavlja vsakovrstna dela las. A. ROJO, brivec in vlasuljar, Trst, Acquedotto 20. 1751

Sodi visoki rabljeni od 100 do 650 litrov, novi od 100 do 700 litrov, tri po 20 hl se prodajo Sodar, Campo Marzio št. 14. 2005

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

Krojači:

FRAN RUPNIK, krojaški mojster, Trst, ulica Gejpa št. 10, I. n. 575

TVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST

je preložila svojo

trgovino šivalnih strojev bicikljev in pridevkov z mehanično delavnico vred iz ulice Ponterosso šte. 4 v ulico Campanile šte. 19.

JOSIP STANTIČ, Trst, Piazza Rosario

odlikovan z zlato kolajno in križem na svetovni razstavi v Rimu

ZALAGATELJ ČEVLJEV c. kr. finančne straže za Trst, Koper in Pulo, c. kr. varnostne straže za Trst, okolico, Pulo in Gorico, skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in drugih skladišč.

Priporoča cenjenemu občinstvu

svojo veliko in dobro poznano tovarno in trgovino čevljev za moške, ženske in otroke.

Gostilna „All' areoplano“

(Pri zrakoplovu)

Trst, ulica Sv. Marka št. 15.

Toči se dalmatinsko vino, črno, belo ter DREHERJEVO PIVO.

Priporoča se cenj. občinstvu za obilen obisk Svoji k svojim! **ANTON NAZOR**

ANTON BARUCCA

MIZARSKI MOJSTER

Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2

Specijalist za popraviljanje roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti Jamci za popolne dele in se ne boji konkurence.

Zdravljenje krvi!

Čaj „Tisočeri cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odkupovani lekarni

PRAXMARER - „AI DUE MORI“ Trst (mestna hiša) — Telef. 377. Poštne pošiljave se izvršujejo takoj in franko ako se dopolnjekron 1-10.

POZOR! Odprla se je nova čevljarska delavnica.

Izdelujejo se vsake vrste čevlji; poprave se izvršujejo hitro. Cene zmerne. Izdelujejo se tudi gornji deli za čevljarje na ducat in po meri. — Udano se priporoča

M hael Hučič

Trst, Salita del Promontorio 3

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

Pahor ulica Arcata 19

Velika izbira čevljev za moške, ženske in otroke. — Sprejema naročila po meri ter tudi popravlja :: po jako nizkih in zmernih cenah.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Giosue Carducci 27.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

Hans Scheidler

zobotehnik

bivši: prvi zobotehnik **Dr. Ferdinanda Tanzer**

Sprejema od 9—1 in od 3—6. 575

Trst, Piazza C. Goldoni št. 11

S. M. ALKALAY, tvorniško skladišče kož

Trst, ulica Lazzaretto vecchio št. 45.

Priporoča svoje skladišče najboljših vsakovrstnih kož in vseh drugih čevljarskih potrebščin.

Naročbe se izvršujejo hitro in točno na vse strani. — Tvorniške cene.

NUOVO Hotel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, largo Santorio 4 (Farneto).

40 sob, električna luč, ves komfort, stroga snaznost. — Cene zmerne.

ALOJZIJ SKERL

ZALOGA ovsa in sena

beneških in ogrskih otrobov, slame, turščice, drobnih otrobov.

SPECIJALITETA:

aves za seme, priprave za hleve itd. Blago prve vrste. Zelo ugodne cene.

Giosué Crucchiatti

via Giulia 33. — Telefon 313 X/IV.

Kron 6200

AUTOMOBILI FORD 1911

Največja tovarna sveta. Izdelovanje letno 40-000 voz ednoga tipa CHASSIS 20 HP šest raznih tipov kočij. Kočija „FORD“ je najpopolnejša, najhitrejša in najekonomičnejša kni jih obstoji. — GENERALNI ZASTOPNIK

ANTON SKERL - TRST

Piazza Goldoni 10—11, Tel. 1734

velika centralna garaža, ulica dei Baoli 16, vogli alla Bocchetta TELEFON 2247. — STOCK PNEUM GOODRICH (amerikanke). Automobili na posodo po zmerni ceni. Varnost in vzdrževanje avtomobilov. — Solidna posredništvo

TEODOR KORN

Trst, ul. Miramar št. 71

Stavbeni in galanterijski klepar. — Pokrivač streh vsake vrste.

PREJEMAJO SE VSAKOVRSNA DELA IN POPRAVE

PO NIZKIH CENAH.

:: Delo dobro in v najkrajšem času ::

Telef. 25-26. □ Poslovodja: Franje Jenke.

Salumeria - Buffet

Trst, via Carlo Ghega št. 8.

Vsakovrstno prekajeno meso, kuhano in surovo. Izvrstno vino, črno in belo.

Prvovrstno pivo. Priporoča se za obilen obisk

JAKOB VOLPIN.

Martin Dovgan

Trst, ulica Giulia 86.

Priporoča cenj. občinstvu svojo na novo prevzeto in že 50 let obstoječo trgovino jestvin in kolo-

nijalnega blaga.

Dobiva se Kolinsko kavo, Hirske testenine ter rezno blago iz narodnih tovarn Razpošilja po pošti dnevno pakete do pet kg naprej. — Blago vedno sveže in I. vrste. CENE ZMERNE.

— SVOJI K SVOJIM! —

Pozor!

Upodno in zvečer abonent, zelo ugodno, izborna kuhinja in budjevojsko pivo (nič glavobola). Zmerne cene.

Restavracija - Hotel Balkan (Piazza Caserma)